

De droefheid der wereld

door

A. VAN HULSHORST.

CHROM - TYP. C. G. CALLENBACH NIJKERK.

NIJKERK — G. F. CALLENBACH.

De droefheid der wereld.

EEN VERHAAL UIT HET LEVEN

DOOR

A. VAN HULSHORST,

Schrijver van „Een bedorven kindje”, „Schipper Douma”, enz.

NIJKERK,
G. F. CALLENBACH.

CHROM - TYP. C. C. CALLENBACH NIJKERK.

I.

Droevige dagen.

't Is in de laatste week van October en echt herfstweêr. Al een dag of vier heeft het bijna onafgebroken uit he zuidwesten geregend, gehageld en gestormd. Nu en dan kwam er voor een paar uren eenige verpoozing en werd het weêr merkbaar kalmer, maar spoedig kwamen nieuwe buien opzetten, de wind begon andermaal te razen en te bulderen en 't lieve leven begon weer van voren af aan. En thans, op den vijfden dag, ziet de lucht er volstrekt niet gunstiger uit, dan gisteren en eergisteren. Nog altijd waait het stormachtig en telkens ontlasten zich koude regen- en hagelbuien.

Bij zulk weêr moeten de schippers, of zij willen of niet, vacantie nemen; wel te verstaan, als zij zoo gelukkig zijn zich in een veilige haven of ergens tusschen de groene wallen te bevinden. Want degenen, die, door 't ruwe weêr overvallen, genoodzaakt worden in zee, of hier of daar op een open reede te ankeren, hebben het bij zulke gelegenheden vèr van rustig.

In dit laatste geval verkeerem ook zij, die voor de ruwe herfststormen een schuilplaats hebben gevonden op de reede van Ens, aan den oostkant van 't eiland Schokland. Want, hoewel ze hier een goeden ankergrond en achter 't eiland een tamelijk beschutte ligplaats hebben, dienen ze toch, met het stormachtige weêr, dag en nacht uit te kijken, of nie

misschien door 't een of ander onvoorzien toeval schip en leven in gevaar kunnen komen. En bij tusschenpoozen, wanneer de wind voor enkele uren wat zuidelijk vlaagt en langs het eiland heenstrijkt, staat er in 't gat van Ens een tamelijk hooge zee, zoodat de schepen liggen te rukken en te springen van belang.

Er liggen er op 't oogenblik héél wat. Zeker een kleine vijftig. In 't najaar is het varen gewoonlijk 't drukst. Dan slaan de winkeliers en kooplui voorraad in voor den winter en deze omstandigheid maakt, dat de schipperij dan, méér dan in eenigen anderen tijd van 't jaar, vracht kan innemen.

Daar liggen ze in bonte mengeling dooreen: groote en kleine, oude en nieuwe, houten en ijzeren schepen. En uit bijna alle oorden van ons Vaderland, hebben de Octoberstormen die vaartuigen onder Schokland bijeengewaaid. Hier ligt de Drentsche turfpraam in de nabijheid van 't Zeeuwsche tjalkschip, dat uit Frieslands lage venen korte turf vervoert naar de plaatsen in 't uiterste zuidwesten van ons land; dáár slingert een tjalk uit een der Groninger Veenkoloniën naast een met steenkolen geladen vaartuig, dat zijn vracht van de rivier de Ruhr in Duitschland naar Blokzijl moet brengen; ginds hobbelt een met schelpen beladen Tesselaar vlak achter een met bossen eiken brandhout bevrachte aak uit den Achterhoek. En zij allen wachten op beter weér: één dag, twee dagen, één week, twee weken soms.

Dat het den schippers vaak danig begint te vervelen, wanneer zij zoolang worden opgehouden, is best te begrijpen. En dat menigeen dikwijls aan 't mopperen en pruttelen en murmureeren gaat, is òók wel te begrijpen, maar daarom toch volstrekt niet goed te keuren, want God de Heere geeft storm of mooi-weér, elk op zijn tijd.

Tusschen Emmeloord ¹⁾ en de Middenbuurt ²⁾ ligt te

¹⁾ Noordereind van Schokland.

²⁾ Thans slechts één woning bij de niet meer gebruikt wordende kerk, op 't midden van 't eiland.

midden der andere vaartuigen een flink tjalkschip, met een hoogen bovenlast, die bestaat uit in balen samengeperst turfstrooisel. Het schip is pas enkele jaren oud, dat kan men 't wel aanzien. Het zit goed in de teer; mast en touwwerk zien er naar uit, dat zij netjes onderhouden worden; kortom, men kan aan alles merken, dat de schipper een man is, die hart heeft voor zijn zaken. Hij staat op 't achterdek in de luwte van den bovenlast en werpt een onderzoekenden blik naar den buitgen najaarshemel. „De lucht staat er heelemaal niet naar, dat het weér vandaag zal opknappen,” zegt hij tegen zijn knecht, die bezig is de pas geschildre aardappelen uit een emmer in den pot te wasschen.

„Nee, schipper! dat vind ik ook,” is het antwoord van den knecht, een stevige baas van ongeveer dertig jaren.

„'k Wou wel om tien gulden, dat we nog te Zwartsluis waren. Ik weet niet, maar ik begin me erg ongerust te maken over mijn vrouw.”

„Ja, schipper! wat zal 'k zeggen. Als ik 't zoo bezie, denk ik, dat ze er lang niet best aan toe is.”

„Dat geloof ik ook. 't Is nu vandaag al drie dagen, dat ze pal blijft liggen en niets gebruikt, dan enkel water. Als we aan den wal waren, had ik al lang den dokter gehaald.”

„Wil ik eens zeggen, wat ik van morgen al gedacht heb, schipper?”

„Nou, wat dan?”

„'t Is zóó haast geen weér om naar de kribben ¹⁾ te zeilen, maar als we 't probeerden hier op Schokland in de haven te komen. We kunnen daar wel geen dokter krijgen, maar 't zou in de haven voor de vrouw toch heel wat beter zijn, dan hier op de reê, waar het schip ligt te gieren en te slingeren van geweld.”

„Dat is zoo, daar heb je gelijk in. En dan moeten we daar ook maar geen oogenblik meer mee wachten. Ik zou zeggen, dat het op 't oogenblik een beetje handzamer was. Als

¹⁾ De leiddammen aan den mond van 't Zwolsche Diep.

er straks weer buien opkomen is er geen denken aan."

„Wacht, ik zal de aardappelen even beneden brengen, schipper! en dan moeten we maar dadelijk den boel klaar maken," zegt de knecht.

Zoo gezegd, zoo gedaan. Hij neemt den pot met aardappelen op en verdwijnt er mee in 't achteronder.

Eventjes later zijn schipper en knecht druk in de weer met het in orde brengen der zeilen, die zoo klein mogelijk gereefd worden. Als dit gebeurd is, gaan zij met hun beiden aan 't winden van den ankerketting, die bijna tot op 't eind is uitgevierd. Als deze tot op enkele vademmen is binnenge-draaid, hijscht de schipper vast het zeil en, zoodra dit erbij staat, begeeft hij zich naar het roer om er voor te zorgen, dat de tjalk, als zoo aanstonds het anker uit den grond komt, niet naar den verkeerden kant overgiert.

„'t Is er!" roept de knecht eenige oogenblikken later, legt den handspak ¹⁾ neer en begint ijlings de fok te hijschen. 't Vaartuig zwaait met den boeg van den wind af, de zeilen vallen vol en de tjalk wordt eensklaps zóó opzijde gehaald, dat het water in lij ²⁾ op 't achterdek komt. Maar weldra begint het schip gang te krijgen, het richt zich weer eenigszins op en voort gaat het, recht op de haven van Emmeloord aan.

Na verloop van tien minuten worden vóór den ingang de zeilen gestreken, het schip schiet tusschen de hoofden door en ligt spoedig aan de palen van de kade vastgemeerd.

„Ziezoo, hier is 't toch heel wat rustiger, dan ginds op de reë, schipper!" zegt de knecht.

„Ja, door al dat bom-bammen zou 'n mensch hoe langer hoe zeker worden. Ik hoop nu maar, dat de vrouw hier met Gods hulp gauw weer herstellen mag."

„Dat is te wenschen, schipper!"

Terwijl de knecht deze laatste woorden zegt, is schipper Hoogerzeil reeds half in de opening van 't achteronder-luik

¹⁾ Spaak, waarmee het ankerspil wordt rondgedraaid.

²⁾ De zijde, tegenovergesteld aan die, vanwaar de wind komt.

verdwenen. Hij zet zich op een stoel vóór de kooi neer, waarin zijn vrouw al drie dagen lang ziek ligt. Het hoofd door de nauwe kooideur naar binnen buigend, vraagt hij op deelnemenden en bezorgden toon:

„Hoe is 't er nu mee, Geesje? Me dunkt, hier in de stilte zul je gauw weer beter worden.”

„Dat hoop ik, man! En 't wordt tijd ook, dat ik weer op de been kom. Och, och! wat ligt de boel overhoop! Een vrouw kan toch geen dag van de vloer wezen.”

„Maak je daarover nu maar niet druk. Dat is 't ergste niet. Als je opknapt, komt dat gauw genoeg weer terecht. Bedaart de hoofdpijn niet 'n beetje, nu 't slingeren is opgehouden?”

„'t Is niet zoo erg als gisteren en vannacht, zou 'k zeggen. Maar, Willem! je moest 'n beetje waschwater krijgen. De kinderen zitten daar nog precies zooals ze vanmorgen uit de kooi gekomen zijn.”

„Ik zal ze dadelijk wasschen, vrouw! En maak je nu niet bezorgd over allerlei dingen. Leg je nu eens rustig neer, en probeer, of je geen paar uur slapen kunt. Dan knap je misschien heel wat op. Wacht, laat ik je kussen even opschudden, dan lig je weer eens wat gemakkelijker.” De schipper helpt zijn vrouw overeind, schudt haar hoofdkussen flink op, ondersteunt haar bij 't zich neerleggen 't hoofd en trekt daarna het eene deurtje van de kooi dicht, opdat zij geen hinder zal hebben van 't binnenvallende licht.

„Nu, jongens! mooi stil zijn. Dan komt moeder gauw in slaap en dan is ze morgen misschien al weer beter,” zegt hij tegen de kinderen, die, zonder leven te maken, met elkander zitten te spelen. Er zijn er drie: twee jongens en een meisje. De oudste jongen is pas acht jaar, de jongste nog niet voluit vijf. Tusschen beiden in is het meisje, dat ruim zes jaar telt.

„Vooral stil wezen!” vermaant de vader nog eens, terwijl hij het achteronder verlaat, om op 't dek den knecht behulpzaam te zijn bij 't wegbergen der zeilen.

„Als ik strakjes weer achterin kom, zal ik jelui wasschen en dan kun je wel 'n poosje op den wal gaan spelen.”

„Hé ja! dat is goed. Komt vader dan ook gauw terug?”

„Ja, over 'n kwartiertje.”

Nadat de zeilen onder de kleeden zijn geborgen, haast Hoogerzeil zich om weer achterin te komen.

„Slaapt moeder?” vraagt hij zacht aan de kinderen.

„Ik weet het niet,” is 't antwoord van den oudsten jongen.

„Ik denk 't wel,” zegt het meisje, „want moëtje is heel stil geweest.”

Voorzichtig trekt de schipper de kooideur een weinig open en gluurt naar binnen.

Bij deze beweging wendt zijn vrouw het gelaat naar hem toe en zegt: „Neen, Willem! ik slaap niet. O, m'n hoofd, m'n hoofd!”

„De pijn is toch niet erger geworden?” vraagt de schipper en er klinkt angstige bezorgdheid in den toon zijner woorden.

„Och neen! erger niet. Maar 't is zoo al hevig genoeg.”

„'t Is wat te zeggen! Wisten we maar, wat er voor gedaan moest worden! 'k Wou, dat we 'n dokter konden krijgen!”

„O, zóó ziek ben ik niet,” zegt de vrouw hierop, als om haar man eenigszins gerust te stellen.

„Ja, dat ben je wel! Als 't niet zulk bar weêr was, waren we naar Genemuiden teruggegaan. Daar hadden we dan 'n dokter kunnen nemen.”

De zieke tracht haar man te doen gelooven, dat haar ongesteldheid niet zoo ernstig is, maar 't gelukt haar niet hem te overtuigen; hij denkt er 't zijne van.

Bij 't middageten vraagt hij haar, of zij niets wil gebruiken, maar zij zegt, dat ze nergens trek in heeft. Een mondvoll frisch water verkwikt haar nog 't meest. De korte herfstmiddag loopt langzaam teneinde en als 's avonds schipper, knecht en kinderen samen in 't warme en gezellige achteronder zitten, blijven evenwel gezelligheid en opgewektheid verre, want 't schijnt, dat de ziekte der moeder van uur tot uur in hevigheid toeneemt. Den geheelen namiddag is de

vrouw erg onrustig geweest. Ze vroeg telkens om drinken en was gedurig zoo heet als vuur.

„'t Zijn koortsen, anders niet,” heeft Hoogerzeil tegen zijn knecht gezegd. „Als 't maar goed afloopt met de vrouw. Ik hoop, dat we morgen wat beter weér hebben, dan zeilen we dadelijk naar de kribben terug.”

Vroegtijdig reeds begeeft het gezin zich ter rust, want de voorgaande nachten zijn door den schipper en zijn knecht gedeeltelijk wakende doorgebracht. Geen wonder dus, dat zij, nu ze rustig in de haven liggen, naar de kooi verlangen. De kinderen worden 't eerst te bed gebracht en daarna gaat de knecht naar 't vooronder zijn slaapplaats opzoeken, terwijl de schipper zich, wegens de ziekte zijner vrouw, met een ku sen onder 't hoofd, op de bank in 't achteronder uitstrekt. Niettegenstaande de hardheid van zijn ligplaats en de ongerustheid over den toestand zijner vrouw, slaapt hij spoedig in.

Eensklaps evenwel wordt hij verschrikt wakker. Hij voelt, dat iemand hem aanstoot, opent de oogen, springt nog half slapend overeind en ziet met verbazing zijn vrouw op de trap staan, gereed het luik open te schuiven en zich naar boven te begeven.

„Maar, Geesje! wat ga je doen?” roept hij met schrik. En hij grijpt haar bij den arm, dien zij reeds onder 't luik heeft gezet.

„Laat mij los,” zegt ze op forschen toon en blikt tegelijkertijd haar man verwilderd aan.

„M'n lieve mensch, je kunt toch zoo ongekleed niet naar boven gaan? Je zoudt het besterven.”

„Laat mij met vreë! Wat moet je van me? Ik wil naar boord. M'n man en kinderen zullen niet weten, waar ik blijf,” is het antwoord.

De schipper raakt bij het hooren van die woorden haast buiten zichzelf van schrik en ontsteltenis. Nu begrijpt hij 't: zijn vrouw heeft, zooals men 't wel eens noemt, de koortsen in 't hoofd en lijdt tengevolge daarvan aan tijdelijke verstandsverbijstering.

„O, God! wat moet ik nu beginnen,” zegt Hoogerzeil, door angst en schrik bevangen, in zichzelf. Hij begrijpt, dat hij in elk geval zijn ongelukkige vrouw achterin moet houden en haar weer in de kooi moet zien te krijgen. Hoewel hij met moeite de woorden uit de keel kan krijgen, spreekt hij haar schijnbaar kalm aan.

„Maar, Geesje! Kijk dan toch eens om je heen! Je *bent* immers aan boord! Zie maar: daar slapen de kinderen en hier ben ikzelf. Je kent toch je eigen man wel?”

„Je *bent* m'n man niet! Ik wil weg. Laat me gaan, zeg ik! Denk je, dat ik hier nog langer wil blijven? 't Is aanstonds middag en ik heb nog geen aardappelen geschild.”

„O, dat is niets! Ga daar even zitten, dan zal ik zoo meteen de aardappelen krijgen en dan is 't eten in 'n oogenblik klaar,” zegt de schipper op bedarenden toon, want hij merkt, dat verstandig redeneeren hier niemendal kan baten. Hij neemt zijn vrouw bij de hand en leidt haar naar den hoek vóór de kooi, waar hij haar met een zachten duw op de bank doet plaats nemen. Als wezenloos staart de kranke enkele oogenblikken stil voor zich heen. De schipper, bezorgd, dat ze kou zal vatten, neemt een jas, die aan een spijker tegen den wand hangt, en werpt haar die om de schouders. Bij die beweging schijnt de zieke eensklaps uit haar half bewusteloozen toestand te ontwaken, er komt weer uitdrukking in de doelloos rondzwervende oogen, ze heft met een luisterend gebaar den rechter wijsvinger in de hoogte en zegt:

„Hoor 't eens waaien en regenen! 'k Wou, dat 'k maar aan boord was! Maar 't is zoo geen weêr om er door te gaan.”

„Neen, zeker niet,” haast Hoogerzeil zich te zeggen. „Je moest vannacht maar hier blijven. Morgen is 't misschien mooi weêr. Ga maar 'n uur of wat slapen. Wacht, ik zal je even helpen.”

Meteen neemt hij haar den pas omgeworpen jekker weer van de schouders en wil haar doen opstaan.

„Kijk, daar heb je 'n bed,” zegt hij. „Kruip er maar vlug in.”

Ze laat zich gelukkig overreden. Zoodra zij ligt, stopt haar man haar flink toe en zet zich daarna op een stoel vóór de kooi neêr, uit de volheid van zijn hart God dankend, dat hij 't zóóver heeft gekregen en vast besloten er zorg voor te dragen, dat de zieke niet andermaal op de been komt.

Verscheiden uren zit de bedroefde echtgenoot, vervuld met velerlei bange en treurige gedachten, bij 't ziekbed te waken. Met angstig kloppend hart luistert hij gedurig naar de war-taal, die de arme kranke bij tusschenpoozen, gedurende hevige koortsaanvallen, uit en hij bidt vele malen met aandrang, om beterschap en behoud voor zijn vrouw.

Tegen vier uur in den morgenstond richt de zieke zich eensklaps met een woeste beweging overeind, werpt zich de dekens van het lijf en roept op akelig gillenden toon:

„Uit den weg! uit den weg! M'n kind, m'n Jantje ligt in 't water! Ik moet er heen! ik moet er heen! Weg! weg!”

Met den doodsangst op 't gelaat, is zij vanzins de kooi uit te vliegen, doch haar man is ijlings van zijn stoel opgesprongen, neemt haar in zijn krachtige armen en kan haar slechts met inspanning van al zijn krachten tegenhouden.

Door de angstkreten der moeder ontwaken de kinderen. Angstig en verschrikt kijken zij uit hun bedjes naar wat er gebeurt. Ze weten niet, wat ze er van denken moeten.

Daar klinkt weer het gillen der moeder:

„M'n kind! m'n Jantje! Hij verdrinkt! hij verdrinkt!”

De schrik slaat den kleinen om het hart, nu zij hun moeder zoo hooren jammeren. Alle drie beginnen luidkeels te schreien en de twee kleinsten komen in hun benauwdheid de kooi uit en klemmen zich in hun radeloosheid tegen hun vader aan, die niet weet, hoe hij zijn zinneloze vrouw in 't bed zal houden.

„Weg, kinderen! Maak, dat je in de kooi komt! Moêtje is zoo ziek; hoor je dat dan niet?” zegt hij vol vertwijfeling.

Bij 't hooren van deze woorden beginnen de kinderen nog luider te schreien. En wéér roept de moeder over haar kind.

„Och, Geesje! vrouw! houd je dan toch bedaard. Daar is niets te doen. Zie, ik ben bij je en daar zijn Maartje en Jantje! Kijk, hier zijn we allemaal!”

Voetstappen klinken op de plecht, het luik wordt geopend, de knecht kijkt met ontsteld gezicht naar binnen en roept:

„Heb je soms hulp nodig, schipper?”

„O, Jaap! ben jij daar? Gelukkig, dat je gekomen bent. Kom gauw hier. Ik weet niet, wat ik met de vrouw beginnen moet.”

Jaap laat zich vlug naar beneden zakken en staat met een verlegen uitdrukking op zijn gelaat en een onbeholpen houding enkele oogenblikken om zich heen te zien.

„Leg de kinderen asjeblieft weer in hun kooi,” zegt de schipper. „Door 't ijlen van de vrouw zijn ze wakker geworden.”

Jaap tracht de nog altijd schreiende kleinen tot bedaren te brengen en, nadat hem dit zoowat gelukt is, neemt hij ze zonder verder te praten op, en brengt ze weer te bed.

„Nu moet jelui zoet gaan slapen,” zegt hij. „Anders wordt je moeder weer benauwd en kan ze niet beteren.”

„En als we niet meer schreien, wat dan?”

„Dan ben jelui beste kinderen en dan zal moeder misschien gauw weer gezond worden ook.”

Zoo pratend brengt Jaap het tweetal weer een weinig tot kalmte, en zonder tegenstreven laten de kinderen zich te bed leggen.

't Zou nutteloos zijn en bovendien wellicht vervelend gaan worden, wanneer wij voortgingen, met tot in alle bijzonderheden te verhalen, wat de schippersvrouw in haar ijhoofdigheid al meer zeide en deed en door welke middelen haar man, door zijn knecht getrouw bijgestaan, haar verhinderde zichzelf in haar waanzinnigheid in 't ongeluk te storten.

Met een zucht van verademing werd eindelijk het daglicht begroet, niet, omdat er bij de zieke eenig teeken van beterschap viel te bespeuren, maar omdat de schipper en zijn knecht zagen, dat het weer heel wat bedaard was. In den nacht was de wind flink gaan ruimen en woei nu vlak uit

het westen, terwijl de lucht van buien schoongeveegd scheen.

„We moeten, zoo gauw als 't kan, hier vandaan,” sprak Hoogerzeil. „Laten we dadelijk de zeilen klaar maken.”

„Durf je de vrouw alleen achterin laten?”

„Dat *moet* wel. Als we zoo meteen buiten de haven zijn, kun jij het boven wel af, en dan kan ik weer naar beneden gaan. Ik zal 't luik zoolang sluiten, dan kan ze tenminste niet uit het achteronder komen.”

Hoogerzeil werpt nog even een vluchtigen blik in de kooi, waar zijn vrouw sedert enkele minuten in een onrustige sluimering neerligt en gaat dan vlug naar boven.

„Och, Heere, geef, dat ze zoolang stil blijft,” bidt hij onhoorbaar, onderwijl hij 't luik door middel van een ijzeren beugel achter zich dicht sluit. Daarna gaat hij op den last om den knecht behulpzaam te zijn met het in orde brengen van zeilen en touwwerk. Na eenige minuten zijn ze hiermee klaar, de touwen, waarmee 't vaartuig vastgemeerd ligt, worden losgemaakt en eventjes later drijft de tjalk voor den wind af de haven uit en zet koers naar Kraggenburg, de lichtwachterswoning aan 't eind van 't Zwolsche Diep.

„Ziezoo,” zegt Jaap, terwijl hij van 't voordek komt loopen, „ga nu maar achterin, schipper! Als 't noodig is, zal 'k wel roepen.”

Jaap neemt het roer van den schipper over en deze verdwijnt haastig om zich weder bij zijn vrouw neer te zetten.

Daar het weer met den dag geheel tot kalmte komt en de wind even gunstig blijft, behoeft de knecht de hulp van den schipper niet in te roepen, vóór het vaartuig tot vlak bij Genemuiden is gekomen en de zeilen gestreken moeten worden.

Hoogerzeil kiest zich een ligplaats aan 't zoogenaamde „Hoofd”, vóór het veerhuis, waar voetgangers en voertuigen per roeiboot of pont over 't Zwarte Water worden gezet.

Niet zoodra zijn de touwen vastgemaakt, of hij roept tegen Jaap:

„Loop een, twee, drie! om den dokter en vraag, of hij dadelijk meekomt.”

De knecht, overtuigd van de noodzakelijkheid van spoedige hulp, snelt in draf heen en komt na een goed kwartier terug met den dokter bij zich. Deze begeeft zich onverwijld in het achteronder, onderzoekt de zieke en zegt eindelijk tegen Hoogerzeil, die hem met angstig vragenden blik staat aan te zien:

„Dat is een ernstig geval met je vrouw. Ik mag je dat niet verheelen. Ze heeft de typhus, en dat wel in hooge mate.”

II.

Op den verkeerden weg.

Ongeveer anderhalf jaar is er verlopen na het gebeurde, dat wij in 't vorige hoofdstuk beschreven. 't Is een gure April-dag. Een schrale noord-oostenwind blaast over stad en land en koude nachtvorsten hebben het weinige groen, dat zich hier en daar, gedurende de zoele dagen in 't begin der maand, buiten de knoppen waagde, een zwart, verschrompeld aanzien gegeven. Gekleed in een dikken, duffelschen jekker en dito broek, de bonten muts diep over de ooren getrokken en de handen in de zakken, zien wij schipper Hoogerzeil op den voormiddag van dien dag zich van 't Centraalstation te Amsterdam, langs het Damrak naar de Beurs begeven. Misschien komt het van den guren wind, maar anders zouden we zeggen, dat zijn wangen er wel wat vreemd blauw uitzien en dat zijn neus een wat te sterk roode kleur heeft. Doch, zooals we zeiden, 't zal van den barren noordooster komen.

Hoogerzeil is zoeven met den trein van Haarlem gekomen. Hij ligt daar met een lading turf, die hij op vracht voor een handelaar in brandstoffen te dier stede, van Schoonoord ¹⁾ heeft gehaald. Daar hij vanmorgen niet met lossen kon beginnen, omdat een andere schipper hem juist vóór was,

¹⁾ Een veenkolonie in Drente, aan 't Oranje-kanaal.

is hij heden naar Amsterdam gespoord om te zien, of hij daar voor de terugreis geen vracht naar een der Friesche of Drentsche plaats en kan vinden.

't Is bij zijn komst druk aan de Beurs, d. w. z. druk van al de schippers. Zeker meer dan honderd staan er te hunkeren op een vrachtje. Ze zouden de makelaars wel haast bij hun lange, dikke overjassen willen vasthouden, om hen op hun knieën te smeeken om de gunst, want met den zachten winter is de vaart bijna niet gestremd geweest, en 't gevolg daarvan is, dat het vervoer geregeld heeft kunnen plaatshebben en er nu nagenoeg niets te verdienen valt.

Er zijn dan ook schippers, die drie, vier weken met een leeg vaarttuig hebben liggen te wachten en nog altijd zonder vracht zijn. Te begrijpen is 't, dat sommigen 't armoedig genoeg hebben en dat zij de treden van de Beurs en de drempels bij de makelaars plat loopen, om lading in te krijgen.

Wij zullen ons daar bij de Beurs niet ophouden, maar ons na afloop met Hoogerzeil naar een der herbergen begeven, waarin een scheepsbevrachter dagelijks te spreken is voor hen, die van zijn hulp gediend wenschen te zijn, bij 't zoeken naar vracht. 't Is Hoogerzeil gegaan als tientallen anderen: hij heeft aan de Beurs niemandal kunnen oploopen. In gezelschap van een paar kennissen, die evenmin geslaagd zijn, slaat hij, druk redeneerend over den slechten tijd en de weinige verdiensten, den weg in naar bovengenoemde herberg, die gelegen is op de Geldersche kade.

„'t Is koud, mannen!” zegt hij tegen zijn beide metgezellen bij 't binnentreden. „Ik neem 'n bittertje. Wat willen jelui drinken?”

De een geeft de voorkeur aan een kop koffie; de ander heeft trek in een glaasje „klare”.

Hoogerzeil vraagt den kastelein „'n bittere, 'n klare en 'n kop koffie”.

't Verlangde wordt gebracht en ons drietal zet zich aan een tafeltje bij 't raam neer. Bij hun komst is de makelaar

afwezig. „Hij is zeker nog op de Beurs,” zegt de kastelein, „maar hij zal stellig gauw komen.”

Een halfuur, een uur verloopt, zonder dat de verwachte persoon komt opdagen.

„Nou, nou! daar is geen wachten op,” zegt ten laatste de man, die straks een kop koffie vroeg.

„Ik weet niet, of jelui nog langer wilt blijven, maar *ik* ga naar boord. Als je meeloopt, buurman!” zegt hij tegen Hoogerzeil, „dan kun je met ons meeëten.”

„Dank je,” antwoordt de aangesprokene. „Ik heb nog heelemaal geen trek in eten.”

„Nu, zooals je wilt. Gegroet dan en tot ziens!” De man van de koffie steekt Hoogerzeil en zijn kameraad de hand toe en verlaat de herberg.

„Geen kwaje kerel, maar droog, erg droog. Ik wed, dat-ie voor geen geld 'n borrel dronk,” zegt de man van de „klare”.

„Dat moet *hij* weten,” antwoordt Hoogerzeil, „maar *ik* neem er nog een. Hei, kastelein! Schenk nog eens in!”

De glazen worden opnieuw gevuld en geledigd en nog eens gevuld en nóg eens geledigd. De makelaar komt ondertusschen binnen, staat de verschillende schippers te woord, belooft ieder, dat hij zijn best zal doen om iets voor hen te vinden en toont zich volstrekt niet afkeerig om alvast met dezen en genen op den toekomstigen goeden afloop te drinken. Langzamerhand zakken de meeste bezoekers af, ook de makelaar verdwijnt, doch nog altijd zitten Hoogerzeil en zijn vriend aan hetzelfde tafeltje. En ondertusschen drinken zij het eene glas na het andere uit.

„Is 't drie of vier uur, kastelein? Ik kan 't hier vandaan niet goed zien,” zegt Hoogerzeil tenlaatste met dubbelslaande tong. En hij spreekt waarheid, want met zijn door den drank benevelde oogen kan hij ternauwernood de klok onderscheiden.

„Vier uur!” is 't bescheid van den herbergier.

„Dan moet ik weg. De trein vertrekt om kwart over vieren,” zegt Hoogerzeil.

„Ik ga je naar 't station brengen,” zegt zijn maat. „De

laatste twee borrels betaal ik. Hier, kastelein, 'n dubbeltje!"

„Dan geef *ik* er nog twee voor afscheid," roept Hoogerzeil. En hij trekt met veel beweging zijn geldbeurs uit den zak, neemt er een gulden uit en werpt die rinkelend op de tafel.

„Ja, 'k heb ze nog wel!" wil hij daarmee zeggen.

Die laatste twee borrels worden staande opgedronken en nadat Hoogerzeil van zijn gulden heeft terugontvangen, laveert hij met zijn vriend naar de deur en beiden zwaaien de gracht af naar de Prins-Hendrikkade, teneinde zich naar 't Centraalstation te begeven.

Wat dunkt u, zou 't enkel van den kouden wind geweest zijn, dat 's morgens Hoogerzeils wangen zoo vreemd blauw waren en zijn neus er zoo hoogrood uitzag? Neen, zult ge zeggen, nu begrijpen we, dat daarvoor een andere oorzaak bestaat.

Zoo is 't. En 't spijt ons het te moeten zeggen, maar ge hebt het zoeven zelf gezien: Hoogerzeil is een dronkaard geworden.

En vroeger, — ja, voor korter dan een jaar nog, was hij zoo'n oppassend man! Hoe hij aan den drank geraakt is? vraagt ge. We zullen 't u vertellen.

Zware slagen hebben den beklagenswaardigen schipper getroffen, sinds wij hem te Genemuiden voor 't laatst zagen.

Vier dagen na zijn aankomst aldaar stierf reeds zijn vrouw, zonder dat zij een enkel oogenblik meer bij haar verstand was geweest. Dit sterfgeval schokte haar man geweldig. Hij was, zooals men dat wel eens op een min of meer ruwe, maar zeker aanschouwelijke manier van spreken uitdrukt, *kapot* van verdriet. Daar bleef hij nu zitten met drie kinderen! De oudste was pas acht, de jongste nog niet voluit vijf jaar oud. Wat moest hij beginnen? De kleinen bij zich aan boord houden, ging niet. Wie moest er voor hen zorgen? Als hij druk was met het varen of met laden en lossen, zou hij ze heele dagen aan hun lot moeten overlaten. En ze bij familie aan den wal in den kost doen? Daaraan viel iet te denken,

want hoe zou hij 't kostgeld voor alle drie kunnen betalen? Met het varen was toch al zoo weinig te verdienen. Hoe meer Hoogerzeil over een en ander nadacht, hoe donkerder het hem werd. Hij was geheel radeloos. En terwijl hij, daags na de begrafenis zijner vrouw, met de wanhoop in 't hart heen en weer liep, van zijn vaartuig op den wal en van den wal op 't vaartuig, begonnen de grootste en de middelste zijner kinderen te klagen, dat zij zich niet wel gevoelden. Nieuwe schrik sloeg den zwaar beproefden man om 't hart. Den volgenden dag reeds was de toestand der kleinen zóó verergerd, dat de vader het geraden vond, den geneesheer te ontbieden. Deze kwam en verklaarde na een langdurig onderzoek, dat hij op 't oogenblik nog niet kon zeggen, wat het zou uitwerken. Hij hoopte, dat de ongesteldheid een gunstigen keer zou nemen. Dit laatste zei hij om den beangsten vader eenigszins gerust te stellen, maar inwendig vreesde hij 't ergste. En toen hij den volgenden morgen terugkwam, bleek het, dat zijn vermoeden juist was geweest.

„Dezelfde ziekte als hun moeder,” verklaarde hij aan Hoogerzeil en 't kostte den man der wetenschap, die door zijn jarenlange praktijk aan 't zien van droefheid en ellende gewoon was geraakt, blijkbaar moeite, den ongelukkigen vader deze mededeeling te doen. Maar 't moest.

't Is niet te beschrijven, wat de arme man leed. In zijn grenzenlooze smart bad hij wel gedurig tot God om 't behoud zijner kinderen, maar dit was ook alles. Hoogerzeil was, hoewel braaf en oppassend, wat men noemt: een mensch midden in de wereld, die niet geleerd had, met al zijn nooden en behoeften tot den Heere te vluchten.

En daardoor waren zijn smart en droefheid zooveel te vreeselijker en wanhopiger. Een kind van God moge zuchten en klagen, wanneer hem 't liefste en dierbaarste, wat hij op aarde bezit, ontnomen wordt, wanhopen of vertwijfelen doet hij nooit. Hij weet, dat God, die de wonden sloeg, ook de middelen wil schenken om ze weer te genezen.

Dat geloof en dat vertrouwen mocht Hoogerzeil, helaas!

niet het zijne noemen. En daarom werd hij dan ook bijna zinneloos, toen binnen een week zijn beide kinderen, een dag na elkander, aan de vreeselijke ziekte bezweken. Drie dagen later werden zij bij elkander, naast de groeve hunner moeder, begraven.

Den volgenden morgen, heel vroeg al, ging Hoogerzeil naar zee. Hij *kon* 't daar te Genemuiden, waar hij zoovéél had verloren, niet langer uithouden. En hij voer en hij werkte een halfjaar lang, zooals hij nog nooit in zijn leven had gedaan.

Door dat rustelooze jagen en zwoegen zocht hij vergetelheid te vinden voor zijn folterend zieleleed. Alles was evenwel te vergeefs; de arme man zocht, waar hij nooit zou vinden. Wanneer hij in een donkeren, winderigen nacht aan 't roer stond en 't tjalkschip zuchtte en steunde onder den druk der vlagen, terwijl 't zeeschuim hem om de ooren stoof, hoorde hij in 't gieren van den wind en 't bruisen van de golven de akelige, in zinsverbijstering geuite kreten van vrouw en kinderen. Wanneer 't heldere zonlicht over 't zeevlak glansde en 't zachte koeltje speelziek door zijn reeds grijzende haren suisde, dacht hij terug aan 't zonnig verleden, en in 't zwakke windgefluister meende hij de welluidende stem van zijn diepbetreurde vrouw en 't vroolijk gesnap zijner onvergetelijke lievelingen te hooren. En dan beet hij zich op de lippen tot bloedens toe en hield ze met alle geweld gesloten, omdat hij anders in luide en hartstochtelijke snikken zou zijn losgebarsten. En als hij zijn eenig overgebleven kind, het kleine Jantje, aanzag, rees het beeld der moeder telkens voor zijn geest en zijn oogen werden vochtig en hij murmelde, door nameloozen weemoed aangegrepen:

„Arm schaap, wat moet er van je worden? Wat heb je oneindig veel in je moeder verloren!”

En het krachtige hoofd zonk gedurig dieper op de borst en zijn wangen werden met den dag bleaker en magerder.

„De droefheid der wereld werkt den dood,” heeft de Apostel Paulus gezegd. Weldra zou de waarheid van die

uitspraak bij Hoogerziel bevestigd worden, want 't was en bleef bij hem enkel de droefheid der wereld, waaronder hij gebukt ging. 't Verlies van vrouw en kinderen, 't tobben met het kleine Jantje, dat hij niet naar behooren kon opvoeden en verzorgen, 't ongeregelde in zijn leven, nu er niemand was, die kon zorgen, dat eten en drinken op tijd klaar waren, al deze dingen maakten de droefheid des schippers uit. En enkel en alleen daarbij bepaalden zich aanhoudend zijn gedachten. Aan zijn hoogere, zijn zielsbeelden, dacht hij nooit.

Toen kwam hij, de valsche vriend, die, uit zoogezegde deelneming, hem 't middel aan de hand deed om te vinden, wat hij zoolang reeds te vergeefs zocht: vergetelheid.

„Ben je mal, kerel? Je moet het hoofd er bij houden. Je hebt 'n paar schrikkelijke slagen gehad. Dat is waar. Maar wat helpt 't, of je daarover al dag in dag uit loopt te treuren? Je krijgt er immers je vrouw en kinderen niet door terug? Kom, neem eens een paar stevige borrels, dat zal je goed doen. Dat verzet je zinnen.”

Toen men Hoogerzeil met deze raadgeving aan boord kwam, wierp hij ze eerst verre van zich. Maar toen men ten tweeden male tot hem in denzelfden geest sprak, stond hij al niet zoo vast meer in zijn schoenen en met den derden keer bezweek hij voor de verzoeking. 't Scheen ook zoo aantrekkelijk, eens een poosje, al was 't maar een paar uren, niet aan zijn ongeluk te denken.

Hoogerzeil viel en nam het onzalige middel te baat, dat hem, mogelijk niet eens met kwade bedoelingen, werd aan-geprezen. 't Kan heel wel zijn, dat zijn raadsman uit onkunde en onnadenkendheid handelde, doch dan zal hij later zeker van berouw zich de haren nit het hoofd hebben getrokken, want — de gevolgen waren vreeselijk.

De schipper dronk eerst twee borrels, en daarna drie, en toen vier, en later . . . . o, toen wist hij 't zelf niet meer, hoeveel.

Hij telde ze maar niet langer en al had hij dit willen doen,

't zou weinig gegeven hebben, want een dronken mensch is een slecht rekenaar.

„De droefheid der wereld werkt den dood.” De waarheid der Heilige Schrift werd ook hier weer bevestigd. Al wat Hoogerzeil aan fatsoen en eergevoel had bezeten, werd verdronken in 't jeneverglas. Het weinigje oppervlakkige godsdienstzin, dat tot hiertoe bij hem aanwezig was, werd totaal gedood. Hij bekommerde zich niet meer om tijdelijk noch eeuwig welzijn, en evenmin om zijn arm, onnoozel wicht van een kind, het kleine Jantje. Heele dagen en halve nachten bracht hij dikwijls in de herberg door en liet de zorg voor 't knaapje geheel over aan den knecht. Gelukkig was deze, die zich na 't vertrek van Jaap bij Hoogerzeil had verhuurd, een man, al eenigszins op leeftijd, die nooit uitging en wat meer zegt: een man, in wiens hart door Gods genade andere dan enkel wereldsche gedachten gevonden werden. Deze hield den kleinen jongen zoo'n beetje de hand boven 't hoofd en waarschuwde ook den vader vaak voor 't verkeerde leven, dat hij leidde, doch dit laatste zonder eenig gevolg. Wie eenmaal zijn ziel aan den drankduivel heeft verkocht, *moet* voort, of hij wil of niet, voort, de rampzaligheid tegemoet, tenzij de Almachtige zijn slavenketen verbrijzele en hem toeroepe: „tot hiertoe en niet verder!”

Ziezoo, nu weet ge, wat er van schipper Hoogerzeil geworden is. We zullen ons nu weer in gedachten bij hem voegen, terwijl hij met zijn vriend het Centraalstation binnenzeilt. Binnenzeilt, ja, dat is 't rechte woord, want van loopen kon moeielijk sprake zijn.

„Moet je geen kaartje nemen?” vraagt zijn metgezel met een schorre dronkemansstem.

„Nee, 'k heb 'n retour, zie maar!” Hoogerzeil staat stil en onderwijl hij met zijn bovenlichaam aanhoudend allerlei verdachte bewegingen maakt, van links naar rechts en voor- en achterover, haalt hij zijn stalen tabaksdoos uit den rechter broekzak, opent ze, en toont den ander 't daarin liggende gedeelte „terugreis” van een retourbiljet Haarlem—Amsterdam.

Hoogerzeil bergt de tabaksdoos met het biljet weer in zijn zak en ons tweetal sukkelt de lange gang door en de trappen op, die naar de perrons voeren. Zonder ongelukken komen zij boven en klampen een der daar aanwezige spoorwegbeambten aan, wien zij vragen, wanneer de trein naar Haarlem vertrekt.

„Over zeven minuten,” antwoordt de man.

„Staat de trein al klaar?” vraagt Hoogerzeil.

„Ja, die aan dèze zij van 't perron. De andere vertrekt naar Amersfoort.”

De beide vrienden verwijderen zich en blijven nog enkele minuten in de nabijheid van de beide op vertrek staande treinen heen en weer dwalen. Ze hebben 't erg druk samen, zooals dit met dronken menschen meestal het geval is.

„Jongen, 't zal tijd worden! Kijk, ze beginnen de wagens dicht te doen!” roept Hoogerzeil eensklaps en, zoo snel hij in zijn dronkenschap vooruit kan komen, waggelt hij op den trein toe. De ander zwaait hem achterna.

„Hei, conducteur! ik moet mee!” zegt Hoogerzeil, juist op het oogenblik, als de beambte het laatste portier sluit.

„Derde klasse?” vraagt de conducteur.

„Zeker, bij gebrek aan een vierde,” is het antwoord en de schipper schatert om zijn eigen dronkemansgeestigheid.

„Kom, vlug 'n beetjel 'k Moest je eigenlijk laten staan. 't Is òver tijd,” bromt de conducteur, terwijl hij 't portier van een derde-klasse-coupe openrukt en den beschonken schipper met een duw naar binnen loodst.

„Flap!” slaat het portier achter hem dicht. Het fluitje van den conducteur gilt, de locomotief doet hetzelfde en bom! de trein zet zich langzaam in beweging.

„Dag, Roelof! 't beste hoor!” schreeuwt Hoogerzeil, die uit het portier hangt, zijn achterblijvenden vriend onder 't wegrijden toe.

„Goeie reis en tot ziens!” roept deze terug, terwijl hij met zijn rechterarm een zwaaiende beweging maakt, wat zooveel als afscheidswuiven moet beteekenen.

Hoogerzeil trekt zich van het portier terug en laat zich zwaar in den hoek op de bank neervallen. Geen vijf minuten later, of hij zit te snorken als een os.

„Ik geloof, dat die baas ook te veel Schiedammer geproefd heeft,” zegt een van de twee reizigers, die met Hoogerzeil in dezelfde wagenafdeeling zitten.

„Nou, dat kun je wel zien,” antwoordt de ander. „’t Is wonder, dat zulke lui niet meer ongelukken krijgen. De conducteurs moesten zoo’n man eigenlijk niet toelaten.”

„’t Mag ook feitelijk niet. Maar och! als ze daar trouw de hand aan wilden houden, konden ze wel aan den gang blijven.”

’t Portier wordt geopend en de conducteur komt binnen.

„Mag ik de biljetten even zien, heeren?”

„Asjeblijft!”

„Asjeblijft!”

„In orde. U moet in Hilversum overstappen, meneer!”

„Jawel, conducteur.”

„Hei, vrind! wordt ereis wakker!” roept de conducteur tegen den slapenden schipper en schudt hem meteen aan den arm.

„Wa — wa — wat is er?” vraagt Hoogerzeil.

„Niets, maar laat mij je kaartje even zien.”

„M’n kaartje . . . m’n kaartje! Of bennen we al ha . . . haast te Ha . . . Haarlem?”

„Haarlem? — Weesp, meen je zeker.”

„Wat? — Weesp? En ik moet na . . . naar Haarlem!”

„Dan zit je in den verkeerden trein. Laat mij je biljet eens zien!”

Hoogerzeil haalt zijn tabaksdoos weer voor den dag, neemt er ’t biljet uit en reikt dit den conducteur toe.

„Ja, dit is ’n biljet naar Haarlem. Dat ziet er leelijk voor je uit, baas! Dat zal je centen kosten.”

„Centen kosten? Centen kosten? Nou, morgen brengen! Dan had jij me maar moeten waarschuwen.”

„Ik jou waarschuwen? Denk je dan, dat ik verplicht ben,

aan ieder, die instapt, te vragen: waar moet je naar toe? Ik heb wel wat anders te doen, m'n goeie man! En je bent toch zelf oud en wijs genoeg om te weten, wat je doet?"

„Da . . . da . . . dat zal waar zijn! En ik ben ook wijs genoeg om me van jou geen geld te laten afzetten, begrijp je dat?"

„Bedaard aan, vrind! Als je met beledigingen begint, zal ik zien, wat ik met je te doen heb. Wie wil jou afzetten? Je bent beschonken, maar anders zou ik je leeren, later wat voorzichtiger in je woorden te zijn."

„Fuut!" fluit de locomotief en snort het station Weesp voorbij.

„Stopt de trein hier niet?" vraagt Hoogerzeil.

„'t Is 'n sneltrein, die voor 't eerst te Hilversum stilsthoudt. Daar kun je er uit en daar zal de stationchef wel met je afrekenen," zegt de conducteur, wien het woord „afzetten" nog verkeerd in de maag zit.

„Dat zal 'n duur ritje voor je worden, schipper!" zegt een der mede-passagiers.

„'t Is geen doodwond," antwoordt Hoogerzeil met een gezicht, dat probeert te lachen. „Als 't wezen moet, kunnen ze nog wel 'n vijfentwintig gulden van me krijgen. 'k Ben wel geen baron of jonker, maar 'k behoef toch voor niemand m'n muts in de oogen te trekken," voegt hij er op luiden toon aan toe en licht meteen zijn hoofddekseel op en schuift dit naar achteren.

De anderen maken echter weinig praats meer met den dronken en opgewonden schipper, die daarna in zichzelf blijft zitten brommen en mopperen, tot eindelijk de trein stilsthoudt en de conducteur het portier opent.

„Hilversum, heeren! — Kom jij der nu maar vlug uit, kameraad! en ga even met me."

Half onwillig krabbelt Hoogerzeil van zijn zitplaats op, komt onbehouwen den wagen uitrollen en volgt den conducteur, die hem naar den stationchef brengt. Aan dezen wordt de ware toedracht der zaak vlug meegedeeld, waarna de con-

ducteur zich haast weer op den trein te komen, dewijl het sein voor 't afrijden reeds gegeven wordt.

„Wacht een oogenblikje,” zegt de chef tegen Hoogerzeil. „We zullen aanstonds afhandelen.”

Als de trein vertrokken is, wordt de schipper naar 't bureau van den chef meegenomen en hier moet hij, behalve de reiskosten van Amsterdam naar Hilversum, nog een daalder boete betalen. In 't eerst pruttelt hij wat tegen, maar als hij ziet, dat er geen ontkomen aan is, maakt hij zich boos en met een nijdig gezicht werpt hij drie guldens op de tafel.

De enkele stuivers, die hij terug ontvangt, laat hij achteloos in zijn broekzak glijden en brommend verlaat hij het bureau.

„Over 'n halfuur vertrekt er 'n trein naar Amsterdam. Daarmee kun je terug, als je wilt,” roept de chef hem achterna.

„Loop rond met je trein,” zegt Hoogerzeil en verwaardigt zich niet om te zien.

Hij verwijdert zich langzaam van het station en sukkel het dorp in. De eerste herberg de beste gaat hij binnen en bestelt een glas „klare”.

„Wat scheelt er aan, schipper? Je lijkt slecht gemutst te zijn!” zegt eventjes later een man van eenigszins verdacht uiterlijk, die op zijn eentje een glas bier zit te drinken, tot Hoogerzeil.

„Zou ik niet,” bromt deze in antwoord op de laatste opmerking. En het half geledigde glas opnemend, gaat hij ermee naar het tafeltje, waaraan de ander gezeten is, en neemt daar plaats. Een dronken mensch is gewoonlijk erg openhartig, hij spreekt alles uit, wat in hem omgaat, evenals een klein kind. En zoo vertelt Hoogerzeil, onder begeleiding van vele levendige en somtijds heftige gebaren, zijn reiswederwaardigheden.

„Ja, 't is schandalig van die spoorwegmaatschappijen,” meent zijn nieuwe kennis. „Dat ze iemand de reiskosten laten betalen, nou ja, daar ben je voor meegereden. Maar die boete daarboven, dat is gemeen.”

„Dat zeg ik ook!“ roept Hoogerzeil en hij laat zijn woorden van een stevigen vuistslag op de tafel vergezeld gaan.

„Maar ik zal der m'n borreltje vandaag evengoed om blijven drinken,” gaat hij voort. „Kastelein, geef me der nog eentje! — Wat drink *jij*, vriend?”

„'n Beetje cognac, asjeblieft!” antwoordt de vreemdeling.

„Geef dan maar twee cognacjes,” zegt Hoogerzeil tot den kastelein. Onderwijl deze de glaasjes vult, zoekt de schipper tusschen eenige rijksdaalders en guldens naar klein geld en werpt, als de herbergier met het gevraagde komt, een kwartje op het presenteerblaadje. De man met het ongunstig uiterlijk heeft met begeerig glinsterende oogen naar het zilver in de beurs van den schipper zitten loeren. Doch ondertusschen praat hij druk door, nu eens hier en dan weer daar over. Zoo vliegt ongemerkt een half uur om, tot Hoogerzeil opeens naar de klok kijkt en een weinig onthutst uitroept:

„Nu is 't warempel te laat geworden voor den trein!”

„Is 't waar? Ja, als je zoo aan 't praten bent, dan let je niet op den tijd,” zegt de nieuwe kennis, die om zijn gezellig praten, maar vooral, omdat hij den schipper in alles gelijk geeft, best aan Hoogerzeil bevalt. Was deze niet zoo beschonken geweest, wellicht, dat hij heel anders over den man had gedacht.

„Ja, de trein is al vertrokken. Maar 't is niet zoo erg, schipper! Over 'n goed uur kun je weer weg,” spreekt de herbergier geruststellend.

„'t Is eigenlijk *mijn* schuld. Ik heb je aan den praat gehouden, maar ik heb er heusch geen erg in gehad,” zegt daarop de ander weer. En hij laat erop volgen: „Weet je wat, schipper! We zullen eerst nog 'n borreltje nemen, en dan gaan we samen 'n halfuurtje wandelen. Dat kort den tijd. Vindt je dat niet goed, schipper?”

„Best, hoor!” antwoordt Hoogerzeil met dubbel slaande tong.

De vreemdeling bestelt nu op zijn beurt twee glaasjes

cognac en, nadat deze betaald en geledigd zijn, verlaten de twee gasten het koffiehuis.

„Huizen en straten heb je in je leven zeker genoeg gezien, schipper!”

„Ja, bij hoopjes!” is Hoogerzeils antwoord.

„We zullen dan maar 'n beetje buitenom kuieren. Daar zijn prachtige wandelpaden.”

Hoogerzeil slingert naast zijn geleider voort, die den naasten weg neemt om buiten de bewoonde kom der gemeente te komen.

„Is 't hier niet mooi om te loopen?” vraagt de vriendelijke vreemdeling, als zij na eenige minuten aan een dennenboschje komen, waar zij van den grimmigen voorjaarswind niets voelen.

„Ja,” zegt Hoogerzeil, die te veel met zichzelf heeft te stellen om op de omringende natuur acht te geven en dan ook maar werktuiglijk „ja” zegt.

„We moesten maar weer terugkeeren,” vervolgt hij hikkend en stootend, terwijl hij stil gaat staan. Op 't zelfde oogenblik schiet hij voorover en zou zeker in onzachte aanraking met den grond zijn gekomen, indien zijn metgezel hem niet bij den arm had gegrepen en weer opgericht.

„Hola! wat is er, schipper? Ben je niet wel?”

„Jawel, maar die paar glaasjes cognac zijn me naar 't hoofd geslagen,” brengt Hoogerzeil met horten en stooten uit.

„Je zoudt zeggen! 't Komt zeker van de buitenlucht,” meent de ander.

„Ik d... d... denk 't ook,” stamelt de schipper.

„Wacht, ga daar 's even zitten. Dan knapt 't misschien weer op.” Dit zeggende neemt de hulpvaardige vreemdeling Hoogerzeil onder den arm en helpt hem zich ter zijde van 't pad tusschen de boomen neer te zetten.

„Je zoudt zeggen! Maar wacht, 't Is waar ook! Kijk, hier heb ik 'n fleschje met eau de cologne. Geef je zakdoek eens.”

CHROM. TYP. E. C. GALLERBACH KUNST.

Hoogerzeil, die als een natte zak op den grond is neergevallen, haalt met moeite zijn zakdoek voor den dag. De vreemde loert vlug naar alle zijden om zich heen, giet dan ijlings enkele druppels uit het fleschje op den zakdoek en drukt dezen Hoogerzeil onder den neus. Oogenblikkelijk zijgt deze achterover op den grond. De ander onderzoekt haastig zijn zakken, haalt de geldbeurs eruit en verdwijnt, zonder zich verder om zijn slachtoffer te bekommeren, met groote sprongen tusschen de boomen.

Een uur later ontwaakt de schipper langzaam uit zijn bedwelming. Met verbaasde blikken ziet hij om zich heen 't Begint reeds te schemeren. Met moeite gelukt het hem op de been te komen. Hij klappertandt van koude. Hij kijkt rond, maar van den allervriendelijksten vreenideling is niets te ontdekken. Een vaag denkbeeld rijst in zijn beneveld brein op. Hij tast in den zak van zijn broek. Eerst aan den rechter-, daarna aan den linkerkant. Een vloek klinkt er eensklaps van zijn lippen.

„Die schurk! — Ik ben bestolen!” roept hij met dronkemanswoede uit, en met gebalde vuisten en onder 't uitbraken van allerlei verwenschingen keert hij zwaaiend en wankelend naar 't dorp terug. Want de bezwijming is wel voorbij, maar de werking van den sterken drank heeft nog niet opgehouden. Na eenigen tijd komt hij weer tusschen de huizen, en de menschen, die hem ontmoeten, gaan schuw uit den weg en zien hem hoofdschuddend na, zoo gaat hij in zijn dronkenschap te keer.

„Ik ben bestolen! — Is hier dan geen politie? — Ik moet de politie hebben!” schreeuwt hij woest en slaat wild om zich heen.

Een eind verder komt hem eindelijk een rijksveldwachter tegen. De man luistert enkele oogenblikken naar 't verwarde verhaal, dat de beschonkene van 't gebeurde doet en, hem dan bij den arm vattend, zegt hij :

„We zullen den dief opsporen. Kom maar met mij mee.”

De politieman, begrijpend, dat er op de woorden van

iemand, die in zulk een toestand verkeert, geen staat te maken is, en dat het voor de veiligheid van den beschonkene zelf en van die van anderen geraden is, den dronkaard op te bergen, brengt hem, zonder dat hij er erg in heeft, naar de plaats, waar zulke lui voor eenige uren kosteloos logies wordt verstrekt. Eer hij beseft, wat men met hem voorheeft, is Hoogerzeil in het arrestantenhok opgesloten.

III.

Een bange Kerstnacht.

In de lange winteravonden, wanneer buiten de ijskoning zijn witberijpten sceppter zwaait en hoog aan 't azuren uitspannel de tallooze sterren fonkelen als schitterende diamanten, of wanneer de winterstorm op zwarte vleugelen door 't lucht-ruim ijlt en beneden op aarde alles doet schudden en beven, buigen en kraken, zitten wij rustig en wel bij de snorrende kachel of het knappende haardvuur en zijn, menschelijker wijze gesproken, buiten oogenblikkelijk gevaar. En als 't rustuur is geslagen, begeven we ons te bed en kruipen diep weg onder de warme dekens en ondervinden geen ongemak, noch van de strenge koude, noch van den bulderenden storm.

God schonk ons het voorrecht van een kalm en rustig tehuis. Hem daarvoor te danken is zeker onze dure plicht. Want niet ieder mag zich in 't genot daarvan verheugen.

Terwijl wij 's avonds gezellig bij kachel of haardvuur zitten en de guurheid en barheid van den winter vergeten, of de lange nachten door een rustigen slaap ons nog haast te kort doen schijnen, zwerven ginds, verweg op de wijde, donkere zee, honderden schepen. En die honderden schepen hebben een schat van duizenden kostbare menschenlevens aan boord. En daar, op de groote wateren, gaat het niet altijd zoo kalm

en rustig toe als thuis bij 't vuur of achter de kachel. Daar kan 't soms geweldig spoken; vooral in de lange winter-nachten. Misschien hebt ge daar nog nooit zoo bepaald aan gedacht. En toch kan dit zijn nut hebben, al was 't alleen maar om *die* reden, dat het ons de zegeningen van een stil en huiselijk leven beter op de rechte waarde kan doen schatten. Want menig zeeman zou ons van winternachten kunnen vertellen, waarvan het verschrikkelijke hem levenslang bijbleef. En menig zeeman ook heeft van dat verschrikkelijke nooit iets naverteld, omdat zijn laatste noodkreet voor altijd gesmoord werd in de schuimende baren. Doch we behoeven in gedachten niet eens zoo'n groote reis te maken, heelemaal den Oceaan op. We kunnen gerust wat dichterbij honk blijven. Ook op onze kleine Zuiderzee kan 't soms genoeg spannen. En menig menschenleven is ondergegaan in 't bruisen harer golven. Nu wij zoo over de Zuiderzee spreken, komt ons onwillekeurig schipper Hoogerzeil weer in de gedachten, dien wij voor een wijl uit het oog hebben verloren. Wij zien hem opnieuw vóór ons op een grauwen wintermorgen, daags vóór Kerstmis. 't Is een maand of acht na het gebeurde, dat wij in 't vorige hoofdstuk mededeelden. Dat ongewenschte uitstapje naar Hilversum heeft den schipper leelijk geld gekost. Vooreerst de heenreis, plus de boete; dan het verlies van ruim twintig gulden, die hem ontstolen werden en eindelijk nog drie gulden boete, wegens het zich „in kennelijken staat van dronkenschap bevinden op den openbaren weg”. Alles bij elkaar gerekend ongeveer dertig gulden. En bovendien nog het genoeg van een wandeling van Hilversum naar Amsterdam, daar hij den volgenden morgen, toen hij zijn roes had uitgeslapen, geen cent meer op zak had. In de hoofdstad aangekomen, zocht hij een bekenden schipper op en leende van dezen eenige stuivers, waardoor hij per spoor naar Haarlem kon komen, want zijn retourbiljet was hij den vorigen dag tegelijk met zijn tabaksdoos kwijt geraakt.

Zijn knecht, de oude Kees, had wát in angst gezeten over

het uitblijven van den schipper. Hij had vast gemeend, dat hij hem niet levend terug zou zien. Geen wonder dan ook, dat hij bij de terugkomst van Hoogerzeil dezen met de meeste belangstelling naar de reden van zijn wegblijven vroeg. En toen, terwijl hij goed nuchter was, vertelde de schipper hem met schaamte, wat er had plaatsgevonden.

„Jongen, jongen, schipper! laat je dit een waarschuwing wezen om niet meer te drinken,” sprak de oude man vrijmoedig en hij zag zijn schipper met treurigen en weemoedigen blik aan.

„Ik beloof het je, Kees! 't Zal niet meer gebeuren! Ik heb mij *vast* voorgenomen het jeneverdrinken te laten.”

„De weg naar de hel is met goede voornemens geplaveid, schipper! God geve, dat het bij jou niet bij *voornemens* moge blijven! Denk om je arme kind, denk om je eigen tijdelijk en eeuwig welzijn! Neem me niet kwalijk, dat ik zoo vrijuit tot je spreek. Alleen mijn oprechte deelneming in je ongelukkigen toestand dringt mij tot spreken.”

„Nee, Kees! Ik neem 't je niet kwalijk,” zeide Hoogerzeil. „Ik wou, dat 'k wat meer baas was over mijzelf.” Bij die laatste woorden trilde zijn stem en werden zijn oogen vochtig.

„Bid God om sterkte, om kracht tegen de verleiding. Met *Zijn* hulp kunnen we wonderen verrichten en, om den wil van Zijn lieven Zoon, wil Hij je alles vergeven, als ge 't met een oprecht hart vraagt,” antwoordde Kees.

Een week lang hield de schipper zich goed. Maar den achtsten dag kwam hij weer met „een nat zeil” aan boord. Toen hij ontuchtend was, vermaande de knecht hem andermaal zijn verderflijke drankzucht te bestrijden. Hoogerzeil beloofde opnieuw beterschap en nam zich ook ernstig voor niet weer te drinken, doch één week verlopen was, bezweek hij voor 't woeden van zijn hartstocht. Zoo verliep de eene maand na de andere en Hoogerzeil bleef, wat hij was: een dronkaard.

't Is thans, zooals we reeds gezegd hebben, daags vóór

Kerstmis. Hoogerzeil ligt met een lading korte turf op de reede van een onzer Zuiderzeestadjes. Hij heeft daar al een dag of drie zoo gelegen, want door den afluigen wind is er zóó weinig water in de haven, dat een leêg schip er nauwelijks uit of in kan. De diepgeladen tjalk behoeft het dus heelemaal niet te probeeren. Dat wachten op een open reede is een vervelend ding, vooral in den wintertijd. Gestadig verkeert men in onrust, dat er storm of onklaar weêr zal komen.

„Vandaag komt er weer geen water,” zegt Hoogerzeil 's morgens tegen Kees. „Dat de wind dien hoek niet uit wil! Ik vrees, dat we geen plezierige Kerstmis zullen hebben, Kees!”

„Nou, ik wou natuurlijk graag, dat we in de haven konden komen. Maar wat is er aan te doen? God gebiedt wind en weêr en wij, menschen, kunnen er niet aan veranderen.”

„Dat is zoo, Kees! Laten we dan ook maar niet pruttelen. Doch dat is waar ook, ik dien even met de boot naar den wal te gaan. De koffieboonen raken op en ik wou met de feestdagen toch ook wel 'n stukje versch vleesch in den pot hebben. Dat kan ik dan meteen meêbrengen.”

„Welja, dat kan best, schipper!” antwoordt Kees.

„Mag ik mee, vader?” vraagt de kleine Jan, als Hoogerzeil een uur later zich gereed maakt om naar den wal te gaan.

„Welneen, jongen! Wat zou je er ook aan hebben? 't Is 'n koude wind en ik ben gauw weer terug. 't Is veel beter voor je, dat je aan boord blijft, bij de warme kachel.”

Het knaapje houdt niet langer aan, maar toch schijnt hij nog iets op het hart te hebben, dat hij niet goed durft uitspreken. Hij drentelt en draait maar aldoor om zijn vader heen en ziet hem gedurig in 't gezicht als om uit te vorschen of het al of niet tijd is voor 't uitspreken van datgene, wat hem op de tong ligt.

„Nou, Jan! ik ga heen. Goed oppassen, hoor!” zegt Hoogerzeil en zet reeds den voet op de onderste trede van de trap om naar boven te gaan. Jan begrijpt, dat hij *nu* spreken

moet; anders is het te laat. Hij vermant zich en, zijn vader zachtjes aan de jas trekkend, zegt hij met vleierende stem:

„Och, vader! toen ik eergisteren met je naar den wal geweest ben, heb ik in een winkel in de stad zoo'n mooi, klein scheepje zien staan. Och, zou je dat voor mij willen koopen?”

„'k Zal eens kijken, hoor! Maar ik denk, dat het wel te duur zal zijn. Zulke dingen kosten 'n heele boel centen.”

„Maar ik heb er genoeg in mijn spaarpot, vader! Daar kunnen er wel wat uitgenomen worden.”

„Nee, geen denken aan, die moeten er inblijven. Ik zal wel wat voor je meebrengen, hoor! Maar of 't een scheepje zal wezen, dat beloof ik je niet.”

Hoogerzeil bukt zich voorover, kust zijn zoontje voor de tweede maal goedendag en verlaat daarop het achteronder. Hij neemt een haak van den bovenlast, maakt het boottouw los en haalt de boot naar het vaartuig. Vlug springt hij er in en begint de boot voort te duwen in de richting van de haven.

„Je moogt er wel een beetje om denken, schipper! De lucht staat wat winderig. Je zoudt soms moeite genoeg kunnen hebben om weer aan boord te komen,” roept Kees hem achterna.

„Ja, de lucht is niet zuiver. Maar ik zal niet lang wegblijven. Over een uur of anderhalf ben ik terug,” is het antwoord van den schipper. Kees blijft hem, onderwijl hij zich met de boot verwijdert, een poos nakijken, en laat zich eindelijk in het achteronder zakken om aardappels te schillen, want het is reeds halfelf.

Tegen twaalf uur, lang nadat de aardappelen geschild zijn, zegt Kees tot kleinen Jan:

„Ik zal eens even kijken, of ik je vader niet zie komen. Dan moet de pot te vuur.” Doch als Kees bovenkomt en naar den kant van de haven kijkt, ontdekt hij nergens zijn schipper.

„Zie je vader nog niet, Kees?” vraagt Jantje, die erg verlangend is naar hetgeen zijn vader voor hem zal meebrengen, als de knecht weer achterin komt.

„Neen, mannetje, hij komt er nog niet aan.”

„'t Duurt lang, Kees, is 't niet?”

„Och, hij zal wel gauw komen. En dat is misschien goe'l ook. De koelte wakkert gestadig aan en de lucht begint hoe langer hoe buitger te staan.”

Een halfuur verloopt. Kees kijkt nogeens wéér uit, maar Hoogerzeil komt nog niet opdagen. „'t Loopt vandaag weer mis,” denkt Kees. „De schipper zit zeker in de herberg, en dan zien we hem misschien den geheelen dag niet terug. 't Is toch ongelukkig!”

Hoofdschuddend keert de knecht in het achteronder terug en, op de klok kijkend, zegt hij: „'t Is al over halfeen. We zullen den pot maar opzetten, Jantje! 't Kan zijn, dat je vader komt, eer de aardappelen gaar zijn, en anders moet hij maar achterna eten.”

„'k Wou, dat vader er maar was. Hij heeft beloofd, dat hij wat voor mij mee zou brengen,” zegt het jongetje.

„Zoo?” vraagt Kees. „Jongen, je vader is gek met je, hoor! 'k Wou, dat hij 't ook maar zoo met mij was! Dan kreeg ik ook iets.”

„Ha — ha! Jij bent al veel te groot, Kees! Voor groote menschen brengen ze nooit wat mee.”

„Niet? — dan wou 'k, dat 'k óók nog klein was,” zegt Kees, met een quasi-treurig gezicht. Het kind heeft er schik van en babbelt en vraagt zonder ophouden, terwijl de oude knecht voor de kachel zit en gedurig een turfkluit onder den etenspot steekt. De aardappelen zijn dan ook spoedig gaar, eenige plakjes spek worden in de koekepan uitgebakken en weldra zitten Kees en Jan aan hun hoogst eenvoudige maal.

De eerste heeft, vóór hij de aardappelen uit den pot op een schotel schudde, nogeens gekeken of hij den schipper niet zag komen, maar neen!

Na den middag wordt het weér steeds ruwer en onstuimiger. De windvlagen fluiten door het want en zware regenbuien komen uit het zuiden overwaaien en ontlasten zich klaterend op de dekplanken.

„Waarom komt vader niet? Hoor 't toch eens regenen en waaien,” roept de kleine half angstig.

„Als 't niet verandert, kan hij vannacht aan den wal blijven. Met zoo'n weër kan hij niet met de boot aan boord komen,” antwoordt Kees.

Jantje krijgt, op 't hooren van deze woorden, tranen in de oogen. „Dan kan vader ook niks voor me meebrengen,” klaagt hij halfschreiend.

„O, dat is zoo erg niet. Dan krijg je 't immers morgen?” troost Kees.

De korte wintermiddag loopt ten einde, spoedig zal het nacht zijn. En naarmate het meer naar den avond gaat, wordt de storm heviger. Hij drijft het zeewater met geweld voor zich uit, van de kust af, zoodat het tjalkschip, ofschoon 't tamelijk ver uit den wal ligt, aan den grond raakt en eindelijk zoo vast zit als een muur. De grauwe, drabbige golven klotsen met onafgebroken gedreun aan de windzijde tegen het schip en groote vlokken groezelig schuim vliegen op en spatten telkens op de luiken van den last of op de planken van voor- en achterplecht uiteen. Snel daalt de duisternis neder op land en zee. Het groote licht boven de zeepoort wordt ontstoken en het kleinere op 't havenhoofd eveneens. En in het achteronder steekt Kees de hanglamp op, die hangt te trillen van de dreuning, veroorzaakt door het golfgebons tegen de zijde van het vaartuig.

De oude Kees stookt de kachel nog eens flink op en zit daarna een heele tijd stil, in gedachten verzonken. De kleine Jan zit plat op den bodem van 't achteronder en kort zich den tijd door te spelen met een oude klomp zonder kap, waarin Kees vanmiddag een gat heeft geboord om er een mast in te kunnen zetten. Een eind zeilgaren diende voor het aanbrengen van de tuigage en een reepje papier, met een speld op den masttop gestoken, moest voor wimpel fungeren. En hoewel dit „schip” lang zoo mooi niet is, als dat, hetwelk Jantje in den winkel had zien staan, toch is hij er heel wel mee in zijn schik.

Kees laat eindelijk zijn overdenkingen varen, keert zich om en neemt uit een kastje achter hem, zonder dat hij behoeft op te staan, een oud en door veelvuldig gebruik tamelijk versleten bijbeltje. Hij bladert even in 't boek en zet zich dan tot lezen. Hoewel hij de zestig reeds voorbij is, behoeft hij nog geen bril te gebruiken. Onderwijl Kees zit te lezen, speelt Jan met zijn schip. Maar eindelijk krijgt hij er toch genoeg van. Hij geeuwt een paar keer en ziet naar Kees op.

„Wat lees je daar, Kees?” vraagt hij.

De knecht, die in zijn lectuur verdiept schijnt, hoort de vraag niet. Hij blijft in dezelfde houding met het lezen voortgaan.

„Wat heb je daar, Kees?” klinkt het voor de tweede maal en nu een beetje luider.

Kees kijkt op, en ziet den kleinen knaap vriendelijk aan.

„'t Is van avond Kerstavond,” zegt hij. „Ik lees 't verhaal van Jezus' geboorte.”

„Van wien?” vraagt het kind weer.

„Van den Heere Jezus,” is 't antwoord.

„Hé, daar heb ik nog nooit van gehoord. Is 't mooi, Kees?”

„Ja, 't is heel mooi. Daar is geen mooier verhaal op de wereld. Maar je zult er 't rechte nog niet van begrijpen.”

„O, jawel,” zegt 't kind. „Ik word al groot. Ik ben al zes jaar. Toe, vertel mij van die geboorte van Jezus.”

Kees slaat zijn bijbeltje dicht en begint te vertellen. Hij doet het zoo eenvoudig en begrijpelijk, als hij kan. De kleine jongen luistert met oor en mond. Van zijn vader heeft hij zoo iets nooit gehoord. In vroeger jaren, eer Hoogerzeil zich aan den drank had verslaafd, placht hij 's avonds en 's Zondags gedurig hardop in den Bijbel te lezen. Maar nu was hij bevreesd, dat zijn geweten er misschien door wakker geschud zou worden. En daaraan mocht hij niet denken. Het was hem immers te doen om in den dommel te blijven, en vergetelheid en rust te vinden?

Kees dan verhaalt aan Jantje de geboorte van den Heere Jezus en aan 't slot legt hij aan 't kind, zoo duidelijk als

het hem mogelijk is, uit, waarom Jezus eigenlijk geboren werd.

't Knaapje hoort er vreemd vanop. Met verbaasde en ongelooovige blikken ziet hij den verhaler aan en vraagt eindelijk :

„Maar, Kees! hebben wij dan allemaal zooveel kwaad gedaan? Jij en vader en alle menschen?”

„Ja, alle menschen,” zegt Kees.

„Ik ook?” vraagt het kind.

„Jij misschien minder dan anderen,” antwoordt Kees, „maar je hebt toch ook al vaak iets verkeerd gedaan.”

„Hé, hoe dan, Kees?”

„Wel, denk maar eens na. Ben je nooit stout geweest? Heb je nooit iets gedaan, dat je vader je verboden had?”

Het jongske schijnt enkele oogenblikken na te denken.

„O, ja!” zegt hij, „gisteren nog. Toen ben ik over den last heen naar voren gegaan en vader had gezegd, dat ik het niet doen mocht.”

„Zie je wel,” zegt Kees. „Dat was ongehoorzaamheid en ongehoorzaamheid is zonde. En zoo hebben *alle* menschen gezondigd, de een weer door dit, de ander door wat anders, en er gaat geen dag voorbij, dat wij niet zondigen en tegen Gods wil handelen.”

„Maar dan wil *ik* 't nu toch *nooit* weer doen,” roept het kind in zijn onnoozelheid uit en zegt dat blijkbaar met zulk een vastberadenheid, dat de oude man er door geroerd wordt.

Met droeven glimlach schudt hij het grijze hoofd.

„Je kent nog niet de toovermacht van 't kwade, mijn jongen! Maar je voornemen is goed. Vraag den Heere Jezus of Hij je helpen wil, of Hij met Zijn Geest in je hart wil komen wonen en werken. Want zoo, uit ons zelf, gaat dat niet.”

„Dat zal 'k doen. Want o, 'k zou zoo graag in den hemel komen, om daar altijd het zingen van de Engelen te hooren en bij den Heere Jezus te zijn,” zegt het knaapje met overtuiging.

„Dat is een goed verlangen, mijn jongen! Maar nu moet

ik eens even boven gaan zien. 't Is net, of 't hoe langer hoe harder gaat stormen."

Kees staat op, schuift het luik open en blijft halverwege op de trap staan. Enkele regendroppels vallen langs hem heen in het achteronder en kletteren op de bank neer.

„'t Is bar weër. Als de wind maar niet naar zee loopt. Dan zouden we 't hier kwaad genoeg krijgen, op den harden grond."

Zoo in zichzelf sprekend, daalt Kees de trappen weer af, trekt haastig het luik dicht en plaatst zich weer bij de kachel.

„Vader kan in dit weër niet terugkomen, wel, Kees?"

„Nee, kereltje! Al was er duizend gulden mee te verdienen, dan *nog* niet. Maar kijk eens aan! 't Is al gauw halfacht. Je moest maar gaan slapen."

„Als ik morgen wakker word, dan zal vader er toch wel zijn, is 't niet?"

„Dat zullen we hopen. Het weër zal misschien in den nacht wat bedaren."

Kees helpt Janije bij 't uitkleeden en spoedig ligt het kind rustig te slapen. Van 't geweld, dat storm en golven maken, heeft de kleine jongen geen hinder, daaraan is hij van zijn geboorte af gewoon geraakt. Als het kind in de rust is, haalt Kees zijn bijbeltje weer voor den dag en gaat opnieuw aan 't lezen. Hij leest een heelen tijd, het eene kapittel voor, het ander na. Maar eindelijk beginnen de letters voor zijn oogen onduidelijk te worden en de beteekenis der woorden zweeft hem vaag en onbestemd voor den geest. Een paar malen brengt hij de hand aan het voorhoofd, als wilde hij een hinderlijke gedachte verdrijven, doch ten laatste zakt hij zijwaarts met het hoofd tegen den wand en — slaapt in. Hoe lang hij heeft zitten sluimeren, weet hij niet, maar eensklaps schrikt hij wakker. Zijn bijbeltje is van zijn knieën op den vloer gegleden en door het geluid hiervan is hij ontwaakt. De klok zal aanstonds tien uur slaan. „Nou, nou, 'k heb 'n heel tijdje geslapen. Jongen, jongen, wat stormt 't! 'k Mag wel gauw uitkijken!"

De oude man verlaat zijn zitplaats en blijft halverwege in het geopende luik staan.

„Daar heb je 't al! De wind is vlak west geloopt. Als dat maar goed gaat vannacht!” zegt hij op ongerusten toon.

„Ik kan op 't oogenblik nog niets uitvoeren. Het schip zit zoo vast als 'n muur. Maar dat zal wel gauw anders worden,” vervolgt hij, onderwijl hij 't luik weer dicht legt en daarna de kachel, die haast is uitgedoofd, van een paar turfkluiten voorziet.

Eer de klok elf uur slaat, voelt Kees, dat er beweging in 't schip komt. De golfslag doet het schudden en schokken en de lamp begint heen en weer te slingeren.

„Ik moest het tweede anker maar klaarmaken. Als de tjalk vlot komt, zal dat er wel vóór moeten, want 't is vliegend weér.”

Kees trekt haastig een ouden, duffelschen jekker aan, haalt zich den warmen wintermuts diep over de ooren en gaat naar 't dek.

Op handen en voeten kruipt hij over den last naar voren, want hij is bang, door de geweldige stormvlagen overboord geslingerd te worden. Op de voorplecht gekomen, wordt hij half verblind door het zeewater, dat bij iederen golfslag in groote hoeveelheden over boord stuift. Het tweede anker, dat vóór op den boeg stevig vastgesjord is, wordt losgemaakt, de tweede ketting naar boven gehaald en op 't anker bevestigd. „Ziezoo,” denkt Kees, „als we nu over 'n poos vlot komen, kan ik 't buiten boord brengen.”

Doch daar hij wel weet, dat er nog op zijn minst een halfuur zal verlopen, eer 't zoover is, gaat hij weer naar achteren en kruipt bij de kachel.

„Verbazend, wat begint het schip te stooten. 't Is te wenschen, dat het water snel toeschiet. Als 't 'n oud boeltje was, stootte het schip zoo lek als 'n mandje,” zegt hij na eenigen tijd halfvloed in zichzelf.

Naarmate het water rijst, neemt het stooten van de tjalk, die, zooals de zeelui in hun vaak teekenachtige taal het uit-

drukken, aan den grond geboeid zit, meer en meer in hevigheid toe. De kopjes en schoteltjes in de kast rollen rinkelend tegen en over elkander, de kleine, vierkante tafel staat te waggelen op zijn pooten en schuift van links naar rechts en Kees bonst nu en dan met den rug tegen de leuning der stoel, als zat hij in een spoortrein, die door krachtig remmen plotseling tot stilstaan gebracht wordt.

„O Heere God, geef dat er gauw zooveel water komt, dat 't schip vlot raakt,” zucht de oude man, terwijl hij de handen biddend samenvouwt. Want hij begrijpt, dat het vaartuig 't zóó niet lang kan uithouden. Hoe ongerijmd het schijne, Kees is blij, dat de storm met onverminderde kracht uit het Westen blijft waaien en, na een halfuur in hevige ongerustheid te hebben doorgebracht, houdt het vreeselijk stooten op en voelt hij, dat het schip begint om te zwaaien.

„God zij gedankt!” roept hij overluid en richt den blik dankbaar naar boven. „Nu moet ik naar voren.”

Een, twee, drie! springt hij de trap op, veel vlugger, dan zijn jaren het zouden doen verwachten. Hij stoot het luik achter zich dicht en gaat het tweede anker buiten boord brengen. Als hij hiermee klaar is, denkt hij: „'k Moet, éér 'k naar achteren ga, even aan de pomp tasten. De tjalk kon wel lek gestooten zijn.”

Hij doet eenige slagen, doch voelt al gauw aan de beweging der pomp, dat het schip tenminste *nu* nog geen water heeft gemaakt. Daardoor vrijwat gerustgesteld, spoedt hij zich, over den last kruipend, naar 't achteronder. Zoodra hij beneden is, trekt hij den jekker uit, die druipt van 't zeewater, dat hem, over den boeg heen, tegen 't lichaam is gevlogen. Hij stookt de kachel flink op, want het is koud ook en bovendien is zijn broek boven de knieën doornat. Maar, ofschoon het beneden vrij wat beter uit te houden is dan boven, toch gaat Kees gedurig naar 't dek om te zien, of alles in orde is. Het water stijgt snel, dit is het best aan de bewegingen van 't schip waar te nemen. De tjalk begint namelijk van minuut tot minuut meer op de zee te rijden,

d. w. z. zich min of meer regelmatig met de golven op en neer te bewegen, eerst het voor- en dan het achterschip.

„Ik kan er ook niets meer aan doen,” denkt Kees, nadat hij zich voor de zooveelste maal weer achterin laat zakken. „Ik heb er aan gedaan, wat ik kon. We moeten het nu verder in Gods hand overgeven.”

Kees zet zich weer bij de kachel neer en luistert naar 't rumoer van wind en golven. Al vijftig jaren lang heeft hij de Zuiderzee bevaren en in dien tijd al heel veel nachten zoo wakend doorgebracht. Hoe vaak heeft niet de stormwind hem in de ooren gebulderd! Doch Gods bewarende hand bleef tot hertoe steeds over hem uitgestrekt. Deze gedachte stemt hem rustig en kalm te midden van 't gevaar. „En de kleine jongen? Die slaapt maar stilletjes door. 't Is toch gelukkig nog kind te zijn! „Maar hoor, wat is dat? 't Is net, of ik onder m'n voeten het water hoor klotsen!” zegt hij eensklaps en zijn kleur verschiet. Met een zenuwachtige beweging licht hij een der planken onder zijn voeten op. ¹⁾

„We zijn lek!” roept hij met groote ontsteltenis, nu hij ziet, dat er wel een half voet water in de hel ²⁾ staat.

„We zijn lek! Wat moet ik alléén beginnen!” Onder het uiten van deze woorden opent hij de deur, die toegang geeft tot een soort gangetje, waardoor men uit het achteronder in het ruim kan komen. Daar heeft hij zijn waterlaarzen staan en deze grijpt hij.

In een oogwenk heeft hij ze aangetrokken en stormt naar boven, naar de pomp. Wel een uur lang staat hij daar op 't voordek en doet onverpoosd den pompstang op en neer gaan, terwijl hij telkens, wanneer 't voorschip in de zee duikt, tot aan zijn knieën in 't water komt te staan. Hij raakt op van 't zware werk. Hij moet even rusten. Maar aan 't pompen kan hij wel merken, dat er nog veel water in 't be-

¹⁾ De planken, die den vloer van 't achteronder vormen, zijn niet vastgespijkerd en kunnen dus gemakkelijk weggenomen worden.

²⁾ De ruimte tusschen den bodem van 't schip en den vloer van 't achteronder.

nedenschip moet zijn. Van de oogenblikken rust, die hij moet nemen, maakt hij gebruik om in 't achteronder te gaan zien, of door 't pompen het water verminderd is. Mocht dit het geval zijn, dan is er nog hoop, dat hij 't schip boven water zal houden. Maar, helaas! met één oogopslag ziet hij, dat het, ondanks zijn harde werken, nog gestegen is.

„Daar helpt geen pompen aan! Over 'n paar uur zit de tjalk toch in den grond. O, Heere God! red ons!” roept hij smeekend uit.

Zonder een oogenblik tijd te verliezen, gaat hij weer naar boven, zoekt in het donker uit de roef een schiemansplankje ¹⁾, begeeft zich daarmee naar den mast, maakt het zeilval los en bevestigt dit aan de plank. Vervolgens keert hij haastig naar het achteronder terug, maakt den kleinen Jan wakker, beurt hem uit het warme bed en begint hem vlug aan te kleeden. Het ventje kijkt slaperig om zich heen en, zich de oogen wrijvend, vraagt het:

„Is 't nu al morgen?”

„Nee, mijn jongen! 't Is pas twee uur. Maar we moeten er uit.”

„Waarom?” is de wedervraag.

„Dat zul je zoo dadelijk wel zien. Trek nu maar gauw je schoenen aan, ventje!”

Niet zoodra is Jan aangekleed, of de knecht neemt een wollen deken van de kooi, rolt daar het kind in en draagt het dan naar boven.

't Is noodweër. Zoo pas is weer een bui komen opzetten. De storm jaagt de dichte regenlagen met onstuimig geweld voor zich uit over de steigerende waterbergen, waardoor de donkere nacht nog donkerder wordt. Alleen beneden 's winds is van het hoogstaande kustlicht een flauw schijnsel waar te nemen. Overigens ontdekt het oog aan alle zijden niets in

---

¹⁾ Een plankje van een paar voet lang met een paar touwen aan ieder eind. Daarmee wordt het aan een der zeilvallen hevestigd, de schipper plaatst er zich op en wordt zoo omhoog geheschen, als hij den mast moet smeren.

de tastbare duisternis. Met den kleinen jongen in de armen strompelt Kees, tegen storm- en regenvlagen in, den bovenlast over, naar den mast. Hier plaatst hij zich met het kind op zijn knieën op 't gereedhangend schiemansplankje.

„Niet schreien, mijn jongen! Kruip maar dicht tegen mij aan, dan heb je niets te vreezen,” zegt hij tegen het jammerende knaapje, terwijl hij het een stevig eind touw om den rug slaat en het daarmee zorgvuldig aan zich vastbindt. De jongen klemt zich in zijn angst stijf tegen Kees aan en deze begint zichzelf en 't kind voorzichtig en langzaam langs den mast naar boven te hijschen.

„Stil maar, Jantje! stil maar! Je kunt immers niet vallen! Ik heb je goed vastgebonden.”

Deze woorden vermogen evenwel niet het kind tot bedaren te brengen, dat zich in doodelijken angst met beide handen krampachtig aan de kleeren van den ouden man vastklemt.

Weldra heeft Kees zich zoover opgeheschen, als hij denkt, dat noodig is. Stevig en secuur zet hij 't val om den plank vast en daar hangt het in zoo grooten nood verkeerend tweetal halverwege den mast heen en weer te slingeren. Rondom en boven hen giert en fluit de storm door 't touwwerk en beneden in de donkere diepte kookt en brult de woedende zee. De kleine Jan doet niets dan schreien en roept snikkend om vader. Kees probeert op allerlei manieren hem wat tot bedaren te brengen, maar 't helpt niet veel. En eindelijk voegt zich bij den angst van het kind nog iets, dat den toestand niet beter maakt. De kille regenvlagen zwiepen hun kletterend om 't lijf en doorweeken de kleeren van Kees en in 't laatst ook de deken, waarin Jantje gewikkeld is. Het kind begint te klagen over de kou en Kees zou 't ook wel willen doen, maar om den wille van 't jongske houdt hij zich in.

„O Heere! wees ons genadig!” roept hij opeens in doodsangst en vaster drukt hij den jongen tegen zich aan en vaster klemt zijn vrije hand zich om het touw. De mast

neemt een schrikkelijken zwaai van links naar rechts, richt zich weer op, ontvangt een hevigen schok, zoodat hij schudt en trilt en staat daarna rechtop en onbeweeglijk.

„De ijalk is gezonken. Geve God, dat wij 't tot den morgen hier uithouden!” zegt Kees half binnensmonds. En stil voor zichzelf zendt hij een vurig gebed op tot Hem, die over storm en golven gebiedt.

Eindeloos lang schijnt de winternacht en hopeloos langzaam kruipen de sleepende uren voorbij.

Het arme, kleine Jantje, dat langen tijd niets deed dan klagen over de kou en schreien om zijn vader, wordt ten leste stil, moe van 't jammeren en gevoelloos door de koude van 't regenwater, dat zijn ledematen doet verstijven. Ten gevolge van den doorgestanen angst en de schrikkelijke ellende raakt het arme schaap ten laatste het bewustzijn kwijt en zwaar zakt zijn hoofdje tegen Kees aan. Zoo blijft hij hangen, bewegingloos, als was hij dood.

„Heere God, spaar 't leven van 't kind en geef mij kracht, dat ik 't tot den morgen uithoud,” smeekt Kees.

En zie, zijn gebed wordt verhoord. Eindelijk, eindelijk breekt de zoo vurig verbeide dag met flauwen schemer in 't Oosten door. En daarmee begint ook de storm een weinig te bedaren.

Zoodra 't licht genoeg is, bemerkt men aan de haven den nood, waarin Kees en zijn kleine metgezel verkeerden en terstond, als 't weër iets handzamer wordt, wagen eenige kloeke mannen het, met een vischschuit uit te zeilen. Zij hebben 't geluk 't wrak te bereiken en de beide schipbreukelingen met levensgevaar uit hun benarden toestand te redden.

Met vreugdegejuich worden de koene redders bij hun terugkomst in de haven begroet. Maar de kreten van blijdschap verstommen eensklaps, als men ziet, in welk een staat het arme kind zich bevindt. Een bang en veelbeteekenend zwijgen volgt op het vreugdegeroep. Met stomme verslagenheid staren de menschen op 't marmerbleeke kindergezichtje, waarop de Engel des doods zijn zegelmerk schijnt te hebben afgedrukt.

Terwijl zij daar zoo staan, komt schipper Hoogerzeil met onzekere stappen aan de haven loopen. Gisteravond laat, is hij wegens openbare dronkenschap door de politie van de straat opgepakt en heeft vannacht zijn roes op 't politiebureau moeten uitslapen.

Spoedig brengt men hem van 't gebeurde op de hoogte. Hij springt van den wal in de vischschiit en slaat den blik op zijn kind, dat daar zonder eenig teeken van leven neerligt.

Als van den bliksem getroffen, zinkt de rampzalige man naast zijn zootje neer.

„Dat is *mijn* schuld! *Ik* heb het kind vermoord!” gilt hij woest en slaat zich met beide vuisten voor 't hoofd. Razend van smart en zelfverwijt, rukt hij zich de haren uit.

„M'n kind! m'n jongen! m'n Janneman! hoor je me dan niet?” kermt hij in wanhoop en drukt het ijsskoude gezichtje tegen zijn koortsig gloeiende wangen.

Een paar krachtige armen duwen hem ruw opzij en nemen het wicht op.

„M'n kind! Geef hier mijn kind!” roept de vader.

„Welzeker! Je bent er nogal bezorgd over geweest, jou dronkenlap!” wordt hem van meer dan één zijde met verontwaardiging toegeroepen.

Zonder zich verder om hem te bekommeren, wordt het knaapje bij medelijdende menschen in huis gedragen. Met wankelende knieën volgt Hoogerzeil den langzaam afzakken-den menschendrom. Menig dreigend woord hoort hij tegen zich uiten, doch hij loopt wezenloos voort. Meer werktuiglijk, dan met bewustheid gaat hij de woning, waarheen men zijn zootje heeft gebracht, binnen. Er is reeds om den dokter gezonden en deze komt dan ook spoedig.

Langer dan een uur past de geneesheer alle hem bekende middelen toe, om de verdwenen levensgeesten weer op te wekken en met Gods hulp mag hem dit in 't eind gelukken. Een zucht van verademing ontsnapt aan aller borst. Maar nog wel drie dagen lang blijft het kind in levensgevaar verkeeren en, zooals begrijpelijk is, verkeerde Hoogerzeil al dien

tijd in den hevigsten angst en werd hij gekweld door de vreeselijkste gewetenswroeging.

„Was ik niet van boord gegaan, of had ik gezorgd bijtijds terug te zijn, dan hadden we ons in de boot kunnen redden en dan zou 't kind niet zooveel geleden hebben,” verweet hij onophoudelijk zichzelf. Doch . . . uit het kwade wordt dikwijls het goede geboren. Zoo ging het ook hier.

Deze gebeurtenis was in Gods hand het middel, waardoor de schipper, die voor elke vermaning steeds doof was gebleven, tot inkeer kwam. Hij werd er door stilgezet op den weg des verderfs. Hij zwoer voor ééns en voor altijd den drank af. Door de werking van Gods Geest kwam over hem diepe droefheid, doch niet de droefheid der wereld, maar de droefheid, die uit God is: de droefheid over zijn zonden. En na veel strijd vond hij eindelijk rust en vrede, door 't geloof in Hem, die op de wereld kwam om te zoeken en zalig te maken, wat verloren was.

De kleine Jan herstelde langzaam; het gezonken vaartuig werd gelicht en in de haven gebracht. De schipper kreeg dus zijn kind en zijn schip terug. En later dankte hij menigmaal God voor 't ongeluk, dat hem in dien Kerstnacht overkomen was, want dit juist had hem gelukkig en rijk gemaakt, want het had hem, onder 's Heeren leiding, een schat doen vinden, dien de roest niet verderft en 't vuur niet verteert, maar die blijft eeuwig en onverderflijk in de hemelen.

